

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita Et Institutio S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris.
Libri Qvinque**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

ab natura in gratiosorum vultibus exaratas. Stetero Ignatio eæ leges multarum sumptu lacrymarum, repetitisque septies apud Deum precationibus, quod falsus est ipsemet, notare coactus ministrum domus, negligentem illarum quasi leuium exactorem. Contra vero Deus quanti esse deberent, manifesto satis conseruata multis vitæ beneficio patefecit; viri sancti mandato promulgaturus illas erat Lainius, iussi erant adesse quotquot domi tunc erant; etiam (quod nunquam antea) ex nouem primis: dicebat Lainius in illud Iacobi Apostoli *Ecce nunc qui dicitis, hodie aut cras ibimus in illam ciuitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus, qui ignoratis quid erit in crastino.* tractabatque de paruis non parui faciendis, vbi parua illa, magnorum sunt lucrorum præsidia; cum ecce auditur fragor ingens ædificij ruentis magno concussu domus vniuersæ. Peracta promulgatione ad videndum quid esset concurritur, videntque tectum corruisse sub quo soliti erant illa ipsa hora piis colloquiis animum laxare: quare sublatis in cælum manibus, seruata vitæ gratias agere, interpretarique diuini consilij fuisse, commendare nobis tam propitio ostento illarum momentum regularum; quid autem eæ possent, & ad earum custodiam quantum Ignatij exemplum valeret, vel inde perspicitur, quod vbiicumque nostrorum aliquis prodiret, ex vno incessu, habitûque totius oris, & corporis agnoscebat, ut ex Societate; & quod ait scriptor illius temporis, ex illa vnus collecta modestia, intuentium animis omnes alij recursabant: quibus autem in legem transferat, ut nostra omnia in deterius caperent; simulatam dicebant probitatem, & hypocrisim nominabant, ad quæ, faxit Deus, inquit Ignatius, huic nostræ hypocrisis quotidie aliquid accedat; notansque Salmeronem qui cum Bobadilla tunc præsens aderat, ego, ait, in Societate præter hos duos, hypocritam, & simulatorem agnosco neminem; ioco nempe serio innuens, plus illos virtutis abdere quam proferre, posseque hoc nomine haberi hypocritas, quod meliores essent, quam videri vellent.

Eius item quam descripsi in ntis, ad virtutis normam compositissima, fructus fuit Ignatij sermo, linguam enim, & mentem, sic inter se natura commisit, ut horariæ machinæ artifex, libramenta rotarum, & indicem, quem exerrare necesse sit, si rota errorem præuerint. Si foret, ut fit, interdum aliquis acriori pungendus reprehensione, nunquam exhibat in verbum aliquod ex quo reus vel contemptum sui, vel offensionem interpretari posset; nec enim iuuandi studium, iræ vox subibat, sed partes communis disciplina, ac priuata emendationis, tranquilla ratio peragebat. Quamcumque vero rem suscepisset, vel narrandam, vel adhibitam ad persuadendum, natiuis tantum & propriis volebat, non adscititiis vestitam conspici; nec consequentibus ex ea trahendis immorari, nec à se multa comminisci; nec ad multa reflectere animum; ex quo illud iam inualuerat, plura ipsum paucis, quam multis alios complecti, & esse verba rebus quas diceret pauciora; nam vbi alij ut multum dicerent, multa dicere satagebant; ipse ut quam paucissima diceret, attendebat magis quæ deberent omitti, quam quæ possent

adiungi, quo Verum, penes quod ius victoriæ est, vires promeret suas, nec tanquam luctator ambizioso cultu grauis, implicaretur potius, & impediretur vestibus quam decoraretur. Obseruatum præterea à Ludouico Gonzales, Ignatium olim ab se narrata memorantem iisdem vsu & verbis, & ordine, quibus illa primum ante multos annos enarrasset; ita enim res expressisse, vt qui ex viuo illas ducit, non ex arbitra leuitate, quas licet mille apographis depictas, iisdem tamen lineamentis vbique exhibet, vultumque eundem reddentibus. Promittendum si foret aliquid, præstandi tempus attendebat, exigebatque ad facultatem exsoluendi, pollicendi liberalitatem: Cumque honesto viro nescio quid facturum quandoque spondisset, quod postea multo quam putasset difficilius facta compererat; affirmavit ab decem & amplius annis, nihil sibi eiusmodi excidisse. De rebus aliorum si loqui incideret etiam fama pertuagatis, cautè admodum id agebat, laudabat parcè ac prudenter, vituperabat nunquam, præsertim vero in factis virorum principum, de quibus quisque iudicandi garrindisque ius sibi arrogat: nihil vnquam damnabat qualemcumque tenerent gubernandi modum, publici etiam sermonis insimulatione; ac ne illa quidem attingebat, quæ possent ab iis commodè fieri, futuræque essent ingenti bono si fierent; ne videretur eorum aut prudentiam carpere qui ea non cernerent; aut æquitatem qui probè perspecta non agerent. Ex Pontificibus quatuor sub quorum imperio fuit, vnum palam fama lacerabat, tum seueritatis minia; tum aliis de causis; è contrario ipse inuestigare, curiosè quicquid eius in laudem faceret; conquerentibus apud se extraneis illa opponere; domi autem vetare, ne quisquam de illo querelas sereret, quamuis non ambigè teneretur male in Societatem animatus: quare patri cuidam Roma in Belgium eunti, manoperè indixit, de rebus illius, & animo in Societatem, ne quid nisi bonam in partem efferret, obiicientique, haud satis sibi expeditas pro illo excusationes; ergo inquit, de illo nec verbum facito; de Marcello sis loquere, qui & Cardinalis, & dein Pontifex, Societatem affectu dignatus est, æterna digno memoria. Argumentum porro de quo cœperat colloqui, nisi ratio posceret non mutabat, resque ipsa memoriam vellicans linguam etiam prouocaret; si cui verò secus coram facere accidisset, eum vt commonefaceret solebat, responsione super sedens, tantisper seipse intra se segregare, illumque interim tacens aspicere. Scribunt denique illi à quibus complures annos auditus est, eius verba fuisse legum similia, æquitate, pondere, ac modo ad rerum momenta, & naturam exacta; & *Summaria quidem in verbis, in rebus vero proluxa* quod de oratione Pythagoræ aiebat Maximus Tyrius; quam legum pariter stylum retulisse memorabat. Quæ quidem Ignatij loquendo, sapiens grauitas, multo fuit scribendo præstantior, apex calamo nisi meditatus non exibat: quas suo nomine dabat scribæ manu ad varios literas, & retractabat accuratè, & emendabat seueritate censoria; contigitque vt commentario, quem nostris de rebus, ad Sorbonæ Doctores Martinus Olanius breuissimum dabat, horas tres attentus insisteret, vocatis

ad trutinam vocibus singulis, tanquam apud illos exulta doctrina homines ad obrutam probandis. Alias cuiusdam è patribus, inconsiderantiam in scribendo, monitam cupiens, Ego nocte hac inquit, scripturus Epistolas plures forte triginta, nullam missurus sum, quam non sæpius legerim; & quas mea manu scribi oportebit, bis terne descriperim, ad tollendas lituras, quibus illas emendo, vel excolo.

Fuit Ignatij, quod narraui, in seipsum constans imperium, & sub eo imperio docilis motuum omnium obedientia, flecti prona quamcumque ratio in partem iussisset; quicquid tamen hæctenus retuli, duabus lineis impar est, quibus Ludouicus Gonzales plenius eius animum comprehendit, aieñs, Ignatium qui contuerentur, audirent, obseruarent, viam inde hausisse libelli disciplinam de Christi imitatione ab Thoma de Kempis conscripti: quem sapor delectat germanæ pietatis, & eius opusculi assidua lectio, nouit de excellentia virtutum, quam altè mirabiliterque præcipiat, & affluxu quàm largo, sanctimoniam reconditoris ex eo flos omnis exuberet; isque imprimis, atque præ omnibus, qui est omnium pretiosissimis, illa nimirum tantopere magistris asceticis decantata suiipsius abdicatio, & interioris hominis cruci cum Christo confixio. Venit hic libellus in manus Ignatij, pœnitentis adhuc Manresæ nonitij, qui sic eius prima dulcedine captus est, vt nunquam postea carere illo potuerit. Librorum piorum perdicem vocare solitus, totum virtutis absolutæ, vitali ex succo, spirituque concretum. Inde caput quotidie ordinatim legebat; sed tractu lento, interiecta passim meditatione, ductoque sensim cœlesti pabulo terræ in morem, guttas omnes tenuis pluuiæ auide combibentis: per diem vero, quæ fors ferret, aperiebat illum identidem, relegebatque quod primum occurrisset, & vero semper occurrebat, quod in rem præsentem faceret, siue doloris leuamentum, seu robur animi fauscens, siue tentati consilium, eratque hic ipsi perpetuus consolator, consiliarius, & comes. Quos vero in Christo multum diligeret, eos hoc libello velut singulari pignore donabat, iturusque Cassinum cum procuratore Caroli quinti Ortizio, Exercitia spiritus illic obituro, totidem secum ex iis libris tulit, quot erant in cœnobio monachi; deditque singulos singulis, digna planè haud minus accipientibus, quam dant, grati animi honoraria demonstratione. Huius ergo libelli, opere expressa recensio, fuit ratio vitæ quam Ignatius tenuit, sed mirè potens ad inspectantium animos, imitationis eiusdem studio inflammandos. Quare nihil potuit ipsius filiis venire optatius, Romana commoratione, quod vel vno ex eius aspectu ingentes haurirent ad perfectam virtutem spiritus. Atque hinc Lainij lacrymæ quoties Roma esset recedendum; hinc eiusdem crebræ contestationes, sibi acerbius in vita nihil esse, quam procul ab Ignatio viuere. Hinc illud etiam Simonis Rodericij affirmantis, post votum Indiarum, nihil se ardentius cupere, quàm vt Romæ Ignatio mancipij loco (sic enim loquitur) inferaret. Hinc illa demum procul agentium literæ, repentium dulcem memoriam illius temporis, quo versati cum illo fuerant,

Rr 3. iisque

XI.